

WĀWĀHI

TAHĀ

TIME

4

TAMARIKI

**TE
AO
KEI
TUA**

**PRINCIPALS LEADING
OUR SCHOOLS
OUR COMMUNITIES
OUR FUTURE**

Wāwāhi Tahā me Te Ao Kei Tua

Ahakoā ko wai koe, nō hea koe ka hiahia mātou ki te whakarite a mātou tamariki kia ahei rātou he mātauranga whānui, he mātauranga kounga. Tino hirahira te mahi a ngā kaiako whānui, me nga Tumuaiki whānui, ki te whāngai ana te akoranga me te whakatipuranga o te tamaiti kōhungahunga. Heoi te raru kē, nā te whakahekenga o te putea me ngā taumahatanga o te Mate uruta kua ngaunga/pāmamae/ngau te pūnaha mātauranga.

I whakarite a NZEI Te Riu Roa I te tau 2021, whai muri I te arotake motuhake kia mōhio tatou kaore I te pai te taurira o nāianeī hei aronga. Mō ngā whakahau e rua, Wāwāhi Tatā/ He Wā mō ngā Tamariki mō ngā kaiako, me Te Ao Kei Tua mō ngā Tumuaiki, koe te whainga kē kia tautoko te roopu tōrangapu hei huarahi kia kī rawa a mātou kura kaimahi, a, kia tiro atu ki ngā take e āraitia ngā tamariki ki te tipu ake me te tae atu ki a rātou pitomata.

Te Ara Whakamua

Mehemea kei te whakarite tātou I ngā tamariki katoa o Aotearoa ki roto I ngā kura Kaupapa Māori me ngā kura auraki, kia tae atu rātou ki tā rātou piko mata, me whakatinanantia ngā taunakitanga o te ripoata Pūaotanga. Kare taea te whakatinana te katoa I te pō, engari ka hiahia tatou, he huarahi hei kōrerorero ki ngā take kaimahi at 2030, e timata ana ināia tōnu nei. Ko ngā whakahu Te Wāwāhi Tatā, He Wā mō ngā Tamariki, me Te Ao Kei Tua, ka arohatahitia kei nga wāhi e rima:

1. Kia iti rawa ngā akomanga

Ko te painga o nga akomanga iti kia whakawhaīti te ōwhenga Taurira : Kaiako nā reira, mai te tau 2030 ka kitea te ōwehenga:

- Tau 1 1:15 (te ōwehenga o nāianeī)
- Tau 2-3 1:20 (1:23 o nāianeī, engari ehara I te motuhenga o ngā akomanga maha)
- Tau 4-8 1:23 (1:29 o nāianeī, engari ehara I te motuhenga o ngā akomanga maha)

2. Kia maha ake ngā akoranga tautoko

Ko te akoranga tautoko ka tino hekenga o te pūtea:

- Kia manawanui te kairuku akonga tautoko pērā I te SENCO kei roto I ngā kura me ngā kura auraki.
- Kia piki te nama kaiāwhina tautoko kia huitaua te hiahia. Mā te pūtea whakawaenga e awihina ngā kaiāwhina tautoko, a, k te ngaotanga e whakahirahira mō a rātou mahi hoki

3. Te Oranga o ngā Tumuaki

Kia hiahia kia whakamanahia:

- Tautoko te oranga o ngā tumuaki, kia whakaritea, kia kōrerotia te mahi tino nui rawa, me te uua hoki. Kia wātea ngā tumuaki ki te marhia a rātou mahi me whakahaere rātou ki roto I ngā kura

4. Tautoko mō Ngai Māori

Ko te tikanga ka āhei ngā tamariki Māori katoa ki te ako ki roto I te reo Māori, engari kare taea ngā kaimahi o nāianeī, nā te kore whai tautoko me te rauemi hoki. Ko te hiahia kia tutuki pai:

- Ngā Kaupapa mahuki hei hiki te nama o ngā kaiako e matataua ana I te reo Māori, kia whakaratohia ngā kaiako ki roto I ngā rumakanga Māori mai te tau 2030
- Tautoko mō te hapū, te iwi me te hāpori
- Ko te whakarite I ngā rauemi marau mātauranga ki roto I te reo Māori
- Kia mimiti ngā ōwehenga akonga:kaiako ki roto I ngā rumaki Māori ki te 2030, ko te ōwehenga:
 - Tau 1 1:12 (o nāianeī 1:15)
 - Tau 2-8 1:15 (o nāianeī 1:18)

5. Tautoko ngā Pasifika

Kei te hiahia tautoko ngō ngā tamariki me ngā kaiako, tae nan ki te tautoko mō te reo Pasifika, me a rātou ahurea. Ka pēnei te āhuetanga:

- Kia nui rawa te tautoko mō te whakaako ki roto I te reo Pasifika, orite ki te pūtea o nāianeī mō te whakaako ki roto I te Reo Māori
- Kia piki ake te whakangūngū me te rauemi whakaako
- Kia tautoko me te mihi hoki ki te hāpori me te ahurea Māori kei roto I ngā kura, a, me te o ngā rārangi Pasifika